

Passend
Onderwijs

Voor iedere leerling...

Regionale Conferenties Passend Onderwijs 2009

Wanneer en waar

SEPTEMBER

Dinsdag 8	Aristo, Amsterdam
Donderdag 10	Abe Lenstra Stadion, Heerenveen
Dinsdag 15	Stadion Galgenwaard, Utrecht
Woensdag 16	De Nieuwe Buitensociëteit, Zwolle
Maandag 21	De Reehorst, Ede
Maandag 28	Hanzehof, Zutphen

OKTOBER

Dinsdag 6	Hotel Gilze Rijen, Gilze
Donderdag 8	Van der Valk De Gouden Leeuw, Voorschoten
Dinsdag 13	Aristo, Eindhoven
Donderdag 15	De Oranjerie, Roermond

Informatie:

www.passendonderwijs.nl

Inschrijven:

www.deelnameregistratie.nl

Inhoudsopgave

Introductie	2
Inschrijven en informatie	4
Workshopaanbod totaaloverzicht	5
Beschrijvingen van de workshops	8
Bijlagen:	
Workshopoverzicht per conferentiedatum	30

Introductie

In september en oktober 2009 organiseert het Infopunt Passend Onderwijs, in nauwe samenwerking met de Regionale Netwerken, tien regionale middagconferenties Passend Onderwijs.

Breed publiek

Alle conferenties richten zich op een breed publiek van bestuur, directieleden, leerkrachten, zorgfunctionarissen in en om de scholen voor primair, voortgezet en speciaal onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs, maar zijn ook bedoeld voor mensen die werkzaam zijn in de educatieve dienstverlening, ouders, instellingen voor jeugdzorg, gemeentefunctionarissen, politiek en vakorganisatie.

Programma

Het programma duurt van 12.00-17.00 uur en omvat naast de centrale inleiding een tiental workshops in twee rondes waarin onderwerpen aan bod komen die van belang zijn voor het vormgeven aan Passend Onderwijs op regionaal niveau. In de 'praktijkworkshops' staat een goed voorbeeld centraal, terwijl de 'verdiepingsworkshops' meer ingaan op achterliggende concepten. In alle workshops wordt aangesloten bij de ervaringen van de deelnemers.

12.00 uur	Inloop met lunch
13.00 uur	Plenair programma
13.30 uur	Programmawissel
13.45 uur	Workshops 1e ronde
15.00 uur	Programmawissel
15.15 uur	Workshops 2e ronde
16.30 uur	Na afloop van de workshops kunt u ervoor kiezen om: <ul style="list-style-type: none">- Een vraag aan een expert te stellen bij de 'Passend Onderwijs Vraagbaak'.- Nog even na te praten/te netwerken onder het genot van een drankje.- Naar huis te gaan.

Centrale inleiding

De regionale conferenties worden ingeleid door de gesprekspartners van de Regionale Netwerken.* In deze inleiding doet de gesprekspartner de laatste 'stand van zaken Passend Onderwijs' uit de doeken.

In juni heeft Staatssecretaris Sharon Dijksma, mede namens Staatssecretaris Marja van Bijsterveldt, een brief aan de Tweede Kamer gestuurd over de wetgeving rondom Passend Onderwijs. Daarin schrijft zij onder meer dat vanaf 2011 wettelijk wordt vastgelegd dat er in elke regio één loket voor de indicatiestelling en een sluitend netwerk van scholen is. Na 2011 wordt zo spoedig mogelijk budgetfinanciering ingevoerd.

Voor de invoering van Passend Onderwijs is tot en met 2011 60 miljoen euro uitgetrokken. Ook is er een nieuwe regeling startsubsidies en veldinitiatieven gepubliceerd voor de periode 2009-2011. Inhoudelijk gelden op hoofdlijnen dezelfde voorwaarden als in de eerdere regeling. De veldinitiatieven die al van start zijn gegaan onder de regeling 2008-2009 worden verlengd tot en met 1 augustus 2011. Nieuw is de uitleg over de manier waarop de samenstelling van een regionaal netwerk kan wijzigen.

De Vaste Kamercommissie Onderwijs heeft voor de zomervakantie de brief en de bijbehorende stukken, waaronder de derde voortgangsrapportage en het wetgevingstraject, besproken. De centrale inleiding regionale conferenties zal onder meer ingaan op deze bespreking.

* Met uitzondering van de conferentie in Zutphen

Landelijk en regionaal

Dit jaar is voor het workshopprogramma voor het eerst een combinatie gemaakt van presentaties die op meerdere conferenties plaatsvinden (landelijke workshops) en presentaties die alleen in één van de regio's gevolgd kunnen worden (regionale workshops). Het workshopaanbod verschilt dus per regionale conferentie.

Natuurlijk bent u als deelnemer vrij om in te schrijven voor één of meer regionale conferentie(s) met het aanbod dat voor u het meest interessant is. Op die manier denken we dat we niet alleen recht doen aan de verschillende thema's die in de regio's een rol spelen, maar ook uitwisseling mogelijk maken over de grenzen van de regio's heen.

We verwachten een boeiende en inspirerende serie conferenties in september en oktober 2009 en wij ontmoeten u daar graag!

Met collegiale groet,
Infopunt Passend Onderwijs

Inschrijven en informatie

Inschrijven voor één of meer conferenties kan vanaf 1 juni 2009 uitsluitend individueel online via www.deelnameregistratie.nl. De deelnamegelden bedragen € 100,- per persoon, inclusief lunch.

Tijdens uw inschrijving kunt u direct uw workshops reserveren. Volgeboekte workshops worden (browserafhankelijk) aangegeven met een rode balk en/of een sterretje. Deze workshops kunnen niet meer worden toegewezen (check uw totaaloverzicht in stap 5).

Maak uw inschrijving definitief met de knop 'ok+verzend' onderaan het totaaloverzicht in stap 5. Hierna ontvangt u automatisch een mailbericht met de gegevens van uw inschrijving en een deelnameregistratieaccount waarmee u online uw gegevens kunt bekijken en wijzigen.

Tot 6 weken voorafgaand aan de conferentiedatum kunt u zelf online uw inschrijving kosteloos annuleren. Bij annulering binnen 6 weken voor aanvang kunt u dit uitsluitend per mail aangeven (passendonderwijs@deelnameregistratie.nl) en worden de annuleringsvoorwaarden toegepast waarmee bij inschrijving akkoord is gegaan.

Inschrijfbevestiging

Indien u na inschrijving geen mailbevestiging ontvangt, neem dan direct contact op met de deelnameregistratie: tel. 036-5331941 (tussen 10.00-12.00 uur) of e-mail passendonderwijs@deelnameregistratie.nl.

Contact

Voor inhoudelijke informatie over Passend Onderwijs kunt u terecht op www.passendonderwijs.nl.

Voor vragen over uw inschrijving kunt u contact opnemen met de deelnameregistratie,

tel. 036-5331941 (tussen 10.00-12.00 uur) of e-mail passendonderwijs@deelnameregistratie.nl.

Workshopaanbod totaaloverzicht

ws nr *	workshoptitel	8 september Amsterdam	10 september Heerenveen	15 september Utrecht	16 september Zwolle	21 september Ede	28 september Zutphen	6 oktober Gilze Rijen	8 oktober Voorschoten	13 oktober Eindhoven	15 oktober Roermond
L01	1 Loket	•	•	•	•	•		•	•		•
L02	Ambulante Begeleiding handicap- en clusterdoorbroken organiseren			•	•	•			•		
L03	ZAT's, het loket Passend Onderwijs en de Centra voor Jeugd & Gezin		•	•	•	•		•	•	•	•
L04	De positie van de rec's, samenwerkingsverbanden WSNS en vo in de Regionale Netwerken Passend Onderwijs	•	•	•	•	•		•	•	•	•
L05	Deskundigheidsbevordering leerkrachten		•		•			•		•	•
L06	Overgang po-vo	•	•					•		•	
L07	Collectieve ouderbetrokkenheid in de regio, een kansrijk model		•			•		•	•	•	•
L08	Hoe organiseren we de tussenvoorzieningen: de inhoudelijke insteek	•		•	•	•		•	•	•	
L09	Kwaliteit van het ZAT in de praktijk					•		•		•	
L10	Personele medezeggenschap	•		•	•			•	•		
L11	Werken met ambitiekaarten	•		•	•				•		
L12	Wie is de baas - bestuurlijke verantwoordelijkheid			•	•	•				•	
L13	ZEK Passend Onderwijs			•				•			
A01	Clusteroverstijgend Steunpunt Autisme Noord Nederland		•								
A02	Een praktijkpresentatie van een regionale aanpak Passend Onderwijs: geïntegreerd onderwijs in Onstwedde (7-8 po/1-2 vo)		•								
A03	Onderwijszorgarrangementen voor thuiszittende leerlingen (cluster 3, 4 en jeugdhulpverlening)		•								

ws nr *	workshoptitel	8 september Amsterdam	10 september Heerenveen	15 september Utrecht	16 september Zwolle	21 september Ede	28 september Zutphen	6 oktober Gilze Rijen	8 oktober Voorschoten	13 oktober Eindhoven	15 oktober Roermond
A04	Op zoek naar functionele Regionale Netwerken voor Passend Onderwijs in Friesland		•								
B01	Okido: een voorbeeld van een tussenvoorziening bao-sbo				•						
C01	1 Loket en het ZAT						•				
C02	2e Leerweg en ontwikkelingsperspectief in het po						•				
C03	Transparant beschikken door de PCL						•				
C04	Geen kind het dorp uit!						•				
C05	Integraal indiceren						•				
C06	Onderwijskundige Rapportage Systematiek Achterhoek						•				
C07	Onderwijszorgcentrum vo Zutphen						•				
C08	Samenwerking sbo en rec-4						•				
C09	Sociaalemotionele ontwikkeling op alle niveaus						•				
C10	Zorgteams op school						•				
D01	Beter communiceren met leerling en ouder over zorg					•					
D02	Een goede aansluiting van de interne zorgstructuur op het ZAT					•					
E01	Bestuurlijke verantwoordelijkheid in de regio	•									
E02	JOZ bestuurlijk overleg: de vrijblijvendheid voorbij	•									
E03, F01	Ouders en Passend Onderwijs	•		•							
E04	Van begeleiden naar adviseren (voor ambulante diensten)	•									
G01	Inclusief onderwijs								•		
G02	Versterking van de breedtezorg en de onderwijszorgarrangementen als kernpunt van Passend Onderwijs								•		

ws nr *	workshoptitel	8 september Amsterdam	10 september Heerenveen	15 september Utrecht	16 september Zwolle	21 september Ede	28 september Zutphen	6 oktober Gilze Rijen	8 oktober Voorschoten	13 oktober Eindhoven	15 oktober Roermond
J01	1 Loket (voor aanmelding, indicatiestelling, schoolkeuze, ambulante dienstverlening en pab-vragen)									•	
J02	De plaats van de ambulant begeleider in passend onderwijs									•	
K01	1 Loketgedachte voor zorg in het po/so										•
K02	Flexibilisering ambulante begeleiding										•
K03	Passend Onderwijszorgarrangementen door Passende Docenten										•
K04	Talentencampus										•
K05	Veldinitiatief Zuid-Limburg: een grenzeloze kans.										•

*

- Een letter **A t/m K** voor het nummer van de workshop verwijst naar de letter van de **regio** die de workshop verzorgt.
- Een letter **L** voor het nummer van de workshop = een **landelijk** aangeboden workshop en draait op meerdere conferentiedata.
- In de bijlagen treft u het workshoppaanbod per conferentiedatum aan.

	Regio	Gesprekspartner
A	Noord	Gerard Bouma
B	Noord Oost	Henk Norder
C	Midden Oost	Anna Schipper
D	Midden	Saskia Mulder
E	Noord West	Henk hendriks
F	Midden West I	Léon Winkels
G	Midden West II	Jannie Lammers
H	West	Ward Habets
I	Zuid West	Marcel de Groot
J	Zuid Midden	Wim Nederlof
K	Zuid Oost	Martin Franken

Beschrijvingen van de workshops

L01 1 Loket

Verdiepingsworkshop

Door Kees Kuijs

Data: 08 september Amsterdam, 10 september Heerenveen, 15 september Utrecht, 16 september Zwolle, 21 september Ede, 06 oktober Gilze Rijen, 08 oktober Voorschoten, 15 oktober Roermond.

Bestemd voor bestuurders, (bovenschools) managers, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, vo, sbo, (v)so, jeugdzorg, rec.

Mogelijkheden bij organisatie en vormgeving van 1 loket.

De inrichting van 1 loket/integraal indiceren/een sluitende indicatiestelling staat bovenaan de agenda van de Regionale Netwerken Passend Onderwijs. Dat komt naar voren uit de 1-meting van maart 2009. Ook in de wetgevingsagenda Passend Onderwijs vormt de indicatiestelling een belangrijk onderwerp. Per 2011 moet deze zijn gerealiseerd.

Maar veel regionale netwerken verkeren nog in het stadium van verkenning en onderzoek. Wel zijn er werkgroepen gevormd die de mogelijke vormgeving van het loket in kaart brengen. Soms wordt daarbij vooral gekeken naar de 'voorkant' van het aanmeldings-, onderzoeks- en indicatietraject waarbij het front-office-/back-officemodel vaak gehanteerd wordt.

Veel minder vaak wordt ook de 'toedelingskant' van onderwijszorgarrangementen na de indicatie in de plannen betrokken. Komen die ook in het éne loket tot stand en zo ja, hoe kan dat dan worden georganiseerd? Welke rol kunnen de ZAT's en de Centra voor Jeugd & Gezin spelen in relatie tot 1 loket?

In de workshop gaan we in op deze vragen. Ook bespreken we de opgedane ervaringen in onder andere de reeds lopende veldinitiatieven/experimenten en de situatie/knelpunten/successen van de deelnemers.

L02 Ambulante begeleiding handicap- en clusterdoorbroken organiseren

Praktijkworkshop

Door Dick Kuijt

Data: 15 september Utrecht, 16 september Zwolle, 21 september Ede, 08 oktober Voorschoten

Bestemd voor leerkrachten/docenten, bestuurders, (bovenschools) managers, ouders, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, rec.

Bundeling van krachten tot specialistenteams geeft meerwaarde zowel naar de interne AB organisatie als naar het werkveld.

Ouders en het regulier onderwijs hebben last van de indeling van het speciaal onderwijs in verschillende clusters en daarbinnen weer verschillende schoolsoorten. Met name de regelingen voor indicatie en bekostiging verschillen onderling soms erg sterk en zijn vaak bijzonder ingewikkeld. Deze onderlinge verschillen worden nog te vaak zichtbaar in de ambulante begeleiding: meerdere ambulant begeleiders per school die elkaar soms niet kennen, vaak de regels verschillend toepassen en onvoldoende of niet de samenwerking zoeken. Gelukkig zijn er op verschillende plekken in Nederland experimenten waarin ambulante begeleiders handicap- en clusterdoorbroken samenwerken, bijvoorbeeld Leiden met de Ambulante Educatieve Dienst (AED) en Haarlem (Dienst AB-NHZ). De insteek van deze diensten is niet zozeer om alle begeleiding in handen van één ab'er te leggen maar veeleer de verschillende ab'ers te laten samenwerken als specialistenteam met de ib'er of de directeur van de reguliere school waarbij de som der delen meer is dan het geheel. Uiteindelijk kan zowel de leerling, de school als de dienst AB hiervan profiteren.

In deze workshop presenteren we deze voorbeelden. Vervolgens zullen we in groepjes brainstormen over de plussen en minnen van samenwerking.

L03 ZAT's, het loket Passend Onderwijs en de Centra voor Jeugd & Gezin

Verdiepingsworkshop

Door Marij Bosdriesz of Bart van Kessel of Cécile Godefroy of Marina Moerkens

Data 10 september Heerenveen, 15 september Utrecht, 16 september Zwolle, 21 september Ede, 06 oktober Gilze Rijen, 08 oktober Voorschoten, 13 oktober Eindhoven, 15 oktober Roermond

Bestemd voor leerkrachten/docenten, ondersteunend personeel, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, externe partners, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, ouderorganisatie, politiek, rec, vakbond.

Voor Passend Onderwijs is een regionale loketfunctie nodig. Houd de zorg dicht bij de school, bundel het lokale aanbod en laat het loket doen wat aanvullend regionaal nodig is.

Passend Onderwijs wil voor alle leerlingen een passend onderwijszorgarrangement bieden. Voor de meeste leerlingen zijn scholen hier zelf toe in staat. Voor kinderen met complexere zorgvragen moeten scholen zich verbinden met speciaal onderwijs en soms ook met hulpverleningspartners. Die verbinding ligt er op veel plaatsen al in de Zorg- en Adviesteams (ZAT's). Daarnaast zijn er in gemeenten Centra voor Jeugd & Gezin, waarin het lokale zorgaanbod voor de jeugd en ouders/gezinnen gebundeld en beter toegankelijk wordt. En er wordt in het kader van Passend Onderwijs gesproken over een regionale 1 loket-functie, waarin po, vo en so gezamenlijk de toewijzing van zorgmiddelen regelen. Hoe verhouden deze drie 'loketten' zich tot elkaar? Blauwdrukken daarvoor zijn weinig zinvol. Maar het is wel belangrijk hierop in elke regio vanuit de inhoud een visie te ontwikkelen. Die discussie kan goed gevoerd worden vanuit de functies die bovenschools nodig zijn om voor leerlingen die extra onderwijszorg en/of jeugdzorg nodig hebben binnen het regionaal netwerk een passend aanbod te realiseren.

In deze workshop gaan we na waar deze functies nu belegd zijn of waar zij het meest effectief belegd kunnen worden. We geven informatie over de gezamenlijke visie van de projectleiding van Passend Onderwijs, van ZAT's en van integraal indiceren. Vervolgens gaan deelnemers zelf aan het werk en bespreken hun visie op de 1 loket-functie in de eigen regio.

L04 De positie van de rec's, samenwerkingsverbanden WSNS en vo in de Regionale Netwerken Passend Onderwijs

Verdiepingsworkshop

Door Henk Keesenberg

Data: 08 september Amsterdam, 10 september Heerenveen, 15 september Utrecht, 16 september Zwolle, 21 september Ede, 06 oktober Gilze Rijen, 08 oktober Voorschoten, 13 oktober Eindhoven, 15 oktober Roermond

Bestemd voor bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, externe partners, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, ouderorganisatie, politiek, rec, vakbond.

De functies van samenwerkingsverbanden en rec's en de mogelijke functies van een Regionaal Netwerk Passend Onderwijs worden in kaart gebracht.

In de workshop verkennen wij met de deelnemers de functies van samenwerkingsverbanden po en vo en de rec's. Vervolgens presenteren wij de mogelijke functies van een Regionaal Netwerk Passend Onderwijs aan de hand van praktijkvoorbeelden en de wetgeving. Samen met de deelnemers analyseren we de voor- en nadelen van de verschillende voorbeelden. In deze analyse zal de positie van het schoolbestuur nadrukkelijk worden meegenomen.

Na afloop van de workshop hebben de deelnemers een overzicht van functies lopend van school tot netwerk, met als tussenposities het schoolbestuur en het samenwerkingsverband/rec.

L05 Deskundigheidsbevordering leerkrachten

Verdiepingsworkshop

Door Frank Rokebrand, een vertegenwoordiger van de Werkgroep Passend Opleiden en een vertegenwoordiger van het Landelijk Platform Nascholing Primair Onderwijs

Data: 10 september Heerenveen, 16 september Zwolle, 06 oktober Gilze Rijen, 13 oktober Eindhoven, 15 oktober Roermond

Bestemd voor leerkrachten/docenten, ondersteunend personeel, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, externe partners, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, ouderorganisatie, politiek, rec, vakbond.

Mogelijkheden en afstemming professionalisering Passend Onderwijs in de regio.

De ontwikkeling van Passend Onderwijs roept ontwikkelingsgerichte vragen en wensen op voor voortgezette professionalisering. In deze workshop bespreken wij met de deelnemers op welke wijze zij tot een goed plan en goede actie in hun regio kunnen komen. Na afloop van de workshop hebben de deelnemers een concrete scholingsvraag of een hulpvraag bij ontwikkelingsplan geformuleerd.

L06 Overgang po-vo

Praktijkworkshop

Door Marco Bosch en Martine Amsing

Data: 08 september Amsterdam, 10 september Heerenveen, 06 oktober Gilze Rijen, 13 oktober Eindhoven

Bestemd voor coördinatoren van samenwerkingsverbanden WSNS/vo/regionaal overleg.

Bij transitiemomenten gaat het vooral om het organiseren van de dialoog.

Bij de overgang van primair naar voortgezet onderwijs hebben we al gauw de neiging voor problemen oplossingen te bedenken op het niveau van de structuur. Er is een veelheid aan formats voor onderwijskundige rapporten en procedures voor aanmelding en dergelijke. Maar welk probleem hebben we dan opgelost en voor wie? Hoe functioneert de oplossing in de praktijk? Wij menen dat het bij de overgang van po naar vo vooral gaat om het organiseren van de dialoog. Wie zijn de spelers in het veld en welke zijn hun belangen en behoeften? Wat kun je doen om het onderlinge gesprek te stimuleren en wat zijn daarbij je mogelijkheden en beperkingen?

In deze workshop gaan we aan de hand van praktijkvoorbeelden en handreikingen op deze vragen in. De workshop is vooral bedoeld voor mensen die met dit type vragen te maken hebben.

L07 Collectieve ouderbetrokkenheid in de regio, een kansrijk model

Verdiepingsworkshop

Door Marijke van Grafhorst, Rein van Dijk en Wim Boskoljon

Data: 10 september Heerenveen, 21 september Ede, 06 oktober Gilze Rijen, 08 oktober Voorschoten, 13 oktober Eindhoven, 15 oktober Roermond

Bestemd voor leerkrachten/docenten, ondersteunend personeel, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, externe partners, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, ouderorganisatie, politiek, rec, vakbond.

Ouders kunnen gezamenlijk hun stem laten horen.

Deze workshop wordt verzorgd door medewerkers van POLSO, het platform van samenwerkende (ouder)organisaties. In de workshop presenteren wij een concept van een model voor collectieve ouderbetrokkenheid dat recht doet aan

- De representativiteit en betrokkenheid van ouders
- Inzet van ouderdeskundigheid voor kwaliteitsborging
- Volwaardige medezeggenschap van ouders
- Gelijkwaardigheid ten opzichte van het bestuur van het regionaal netwerk (RN).

Na onze uitleg over het concept gaan de deelnemers in drie groepen een deel van de inhoud praktisch invullen. De ervaringen worden uitgewisseld, waardoor het concept een regionaal accent krijgt.

L08 Hoe organiseren we de tussenvoorzieningen: de inhoudelijke insteek

Verdiepingsworkshop

Door Alfons Timmerhuis en Irma Miedema

Data: 08 september Amsterdam, 15 september Utrecht, 16 september Zwolle, 21 september Ede,
06 oktober Gilze Rijen, 08 oktober Voorschoten, 13 oktober Eindhoven

Bestemd voor leerkrachten/docenten, ondersteunend personeel, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, externe partners, begeleiders (intern, ambulant, school).

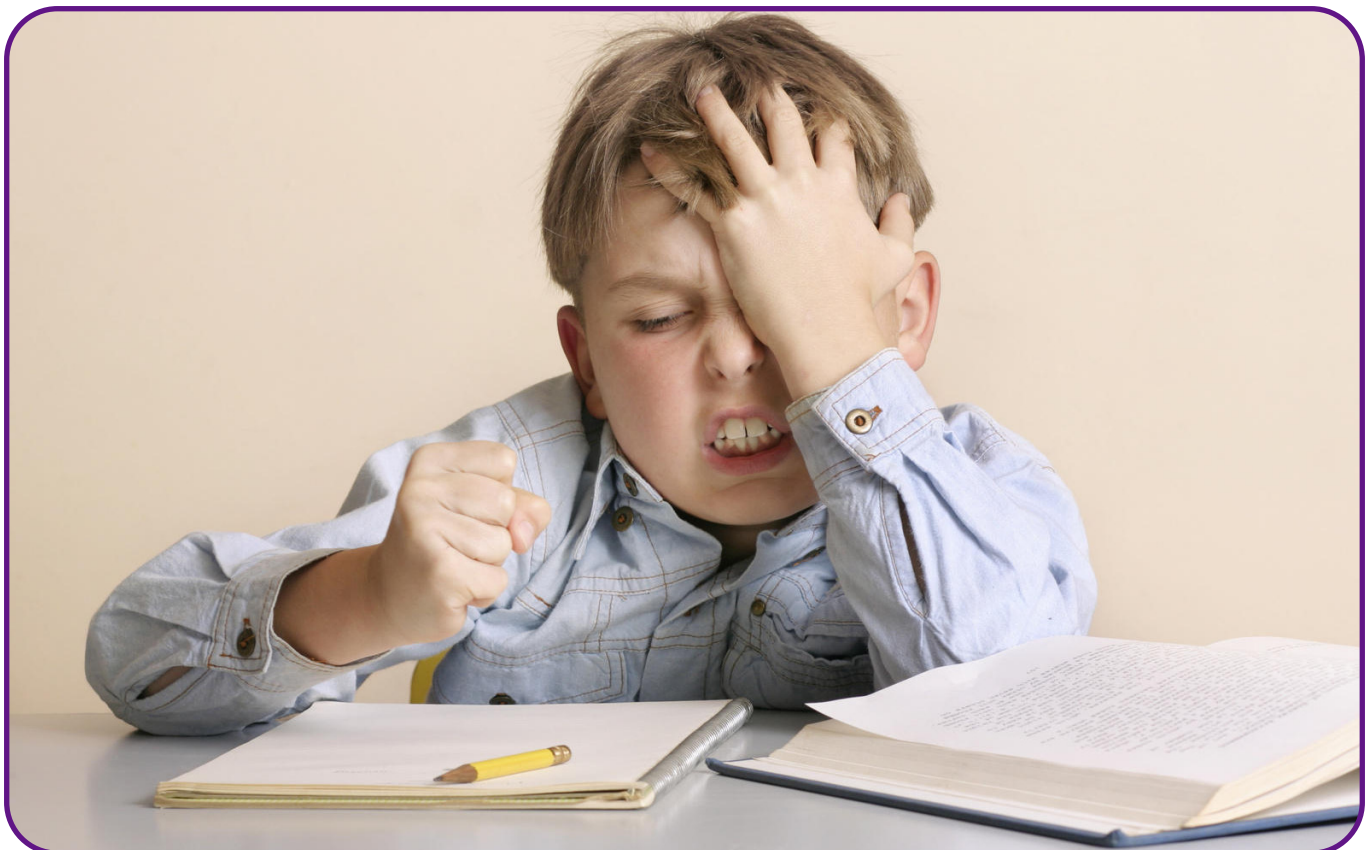
Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, ouderorganisatie, politiek, rec, vakbond.

Een reeks aan tussenvoorzieningen tussen regulier en speciaal onderwijs schept mooie kansen om Passend Onderwijs te bieden aan leerlingen met speciale onderwijsbehoeften. Tussenvoorzieningen beginnen in de reguliere klas.

Onder een onderwijscontinuüm wordt een reeks aan onderwijsvoorzieningen verstaan tussen regulier en speciaal, waarbinnen voor alle leerlingen een passend onderwijszorgaanbod kan worden geboden. Het continuüm kan lopen van integrale opvang in het regulier onderwijs tot plaatsing in het (voortgezet) speciaal onderwijs en kent verschillende vormen van extra ondersteuning voor leerlingen die dat nodig hebben. Voorbeelden hiervan lopen uiteen van versterken van de ondersteuning in de klas op de reguliere school, speciale klassen in reguliere scholen (hulpklassen en trajectklassen, bijvoorbeeld voor leerlingen met Autisme Spectrum Stoornissen) tot voorzieningen als Rebound, Op de rails en Herstart voor leerlingen die uit dreigen te vallen, symbiosevormen voor leerlingen in het (v)so, zoals inschrijving in het speciaal onderwijs, maar bepaalde vakken volgen in het regulier onderwijs of vormen van deeltijd (voortgezet) speciaal onderwijs.

De workshop begint met een presentatie over het onderwijscontinuüm (tussenvoorzieningen). Daarbij kijken we naar ideologische achtergronden en voorbeelden in het buitenland en in Nederland. Helpt een tussenvoorziening om mensen met een beperking te laten groeien naar volwaardig burgerschap? Of vormt de tussenvoorziening juist een belemmering?

Vervolgens gaan we met de deelnemers hierover in discussie.

L09 **Kwaliteit van het ZAT in de praktijk**

Praktijkworkshop

Door Ward Habets en Meinke Kooderings Clemens

Data: 21 september Ede, 06 oktober Gilze Rijen, 13 oktober Eindhoven

Bestemd voor bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, externe partners.

Sector: vo, (mbo) (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg.

Kwaliteitsbevordering en bewaking in de praktijk, aan de hand van het voorbeeld van de Zorg- en Adviesteams in het vo.

Het samenwerkingsverband vo Arnhem, Betuwe, Veluwe heeft een aantal kwaliteitscriteria geformuleerd voor de Zorg- en Adviesteams in het vo. De criteria hebben betrekking op de samenstelling en de werkwijze van het ZAT, de deskundigheid van de voorzitter/zorgcoördinator, de verslaglegging en verantwoording van de werkzaamheden, de kwaliteit van de adviezen of besluiten over de zorgleerlingen, de inhoud van de zorgdossiers en de registratie van de zorgleerlingen. Op 1 januari 2010 moet elk ZAT aan deze kwaliteitscriteria voldoen.

Het samenwerkingsverband oefent actief toezicht uit door audits uit te voeren. De rapportages die dit oplevert, bevatten verplichte verbeteracties van de scholen (indien van toepassing), die binnen drie maanden gerealiseerd moeten zijn.

De ZAT's die aan de criteria voldoen krijgen een erkenning met bijbehorend certificaat. Zij hebben de bevoegdheid om rechtstreeks te plaatsen in bovenschoolse voorzieningen, dus zonder tussenkomst van de PCL, en om jeugdzorgindicaties af te geven (met ingang van augustus 2009).

In de workshop wordt het kwaliteitssysteem in al zijn aspecten gepresenteerd en onderzoeken we aan de hand van vragen of een dergelijke werkwijze in de eigen regio of het samenwerkingsverband wenselijk en uitvoerbaar is.

L10 **Personele medezeggenschap**

Verdiepingsworkshop

Door Irene Leijten

Data: 08 september Amsterdam, 15 september Utrecht,

16 september Zwolle, 06 oktober Gilze Rijen,

08 oktober Voorschoten

Bestemd voor leerkrachten/docenten.

Sector: po en vo.

De formele en de informele aspecten van personele medezeggenschap.

In deze workshop komen de formele en informele kant van zeggenschap met betrekking tot Passend Onderwijs aan de orde. De formele kant gaat over de mogelijkheden die de Wet Medezeggenschap Scholen (WMS) biedt. De informele kant gaat over de praktijk: wat gebeurt er dagelijks op school, hoe is dit te verbeteren en wat betekenen deze verbeteringen voor de professional.

We presenteren goede praktijkvoorbeelden en wisselen met deelnemers van gedachten.

L11 Werken met ambitiekaarten

Verdiepingsworkshop

Door Henk Hendriks (op 8 september door Robbin Haaijer en Fieke Raaijmakers)

Data: 08 september Amsterdam, 15 september Utrecht, 16 september Zwolle, 08 oktober Voorschoten

Bestemd voor leerkrachten/docenten, ondersteunend personeel, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, externe partners, begeleiders(intern, ambulant, school).

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, ouderorganisatie, politiek, rec, vakbond.

Het creëren van een stimulerende dialoog over Passend Onderwijs.

Hoe loopt bij u het gesprek in de regio of op uw school over Passend Onderwijs?

De ambitiekaarten Passend Onderwijs gaan uit van het principe dat goede samenwerking begint met een gesprek. Dit gesprek gaat over wat de verschillende partners samen willen bereiken, anders gezegd hoe Passend Onderwijs in de eigen regio wordt gedefinieerd. Van daaruit kunnen we bepalen hoe de samenwerking er uit moet zien qua vorm, intensiteit, wederzijdse afhankelijkheid en individuele vrijheid.

Als de partijen overeenstemming bereiken over de ambitie (en de concretisering daarvan), gaan we kijken naar huidige situatie in de regio en de wijze waarop van daaruit de ontwikkeling in de richting van de gemeenschappelijke ambitie kan worden ingezet. De ambitiekaarten stellen voor deze vier stappen de (meest) relevante vragen en vormen op deze wijze een praktisch analysekader.

In deze workshop krijgen deelnemers ideeën en tips over de inzet van de Ambitiekaarten Passend Onderwijs en gaan hiermee zelf aan de slag. Elke workshopdeelnemer ontvangt na afloop een ambitiekaartenboek.

L12 Wie is de baas - bestuurlijke verantwoordelijkheid

Verdiepingsworkshop

Door Harry Nijkamp en Veronique Janssen

Data: 15 september Utrecht, 16 september Zwolle, 21 september Ede, 13 oktober Eindhoven

Bestemd voor bestuurders, managers, directeuren, zorgcoördinatoren.

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, ouderorganisatie, politiek, rec, vakbond.

Bij samenwerking moeten verantwoordelijkheden en bevoegdheden adequaat zijn geregeld.

Bij de vorming van regionale netwerken zijn veel spelers betrokken die naast gezamenlijke belangen ook eigen (organisatie)belangen hebben. Het effectief vormgeven van de samenwerking roept veel vragen op als:

- Hoe kan ik voorkomen dat er vooral wordt gepraat over vorm (macht, besluitvormingsstructuur) en te weinig over inhoud?
- Hoe ga ik om met de verschillende belangen van de deelnemers aan het netwerk?
- Hoe vertaal ik inhoudelijke ambities naar een passende bestuurlijke structuur?
- Hoe voorkom ik stroperige besluitvormingscircuits en zorg ik voor voldoende besluitvormingsmandaat?
- Welke juridische structuur moet het regionaal netwerk hebben (convenant, coöperatie, stichting, vereniging) om te komen tot dekkende afspraken waaraan we elkaar kunnen houden?

In de workshop bieden wij handreikingen om verantwoordelijkheden en bevoegdheden op een adequate wijze te regelen. Daarnaast presenteren wij bestuurlijke modellen die regionale netwerken kunnen helpen om de geformuleerde doelstellingen ook waar te maken. Uiteraard is er ruimte voor vragen en discussie.

L13 ZEK Passend Onderwijs

Verdiepingsworkshop

Door Cor Hoffmans

Data: 15 september Utrecht , 06 oktober Gilze Rijen

Bestemd voor bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, coördinatie regionaal netwerk, samenwerkingsverbanden.

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, coördinatie regionale netwerken.

Presentatie van het gebruik van het Zelfevaluatiekader en webbased instrumenten.

Ieder kind en iedere jongere heeft recht op het onderwijs en de zorg die nodig is om zich goed te kunnen ontwikkelen. En dat alles tijdig, snel, nabij en goed. Dat is de hoofdgedachte achter Passend Onderwijs. Om dat doel te bereiken werken scholen in een Regionaal Netwerk samen aan een sluitende zorgstructuur.

Maar slagen wij daar ook in en wat is daarbij de bijdrage van iedereen? Doen we bij Passend Onderwijs de goede dingen en doen we die goed? Hoe weten we dat en wat vinden anderen ervan? Dat zijn vragen die kunnen worden beantwoord door te kijken naar de eigen kwaliteit aan de hand van kwaliteitstandaarden. Inmiddels zijn aanpakken en instrumenten ontwikkeld die bij het beantwoorden van deze vragen behulpzaam kunnen zijn: het ZEK Passend Onderwijs.

In deze workshop presenteren we het Zelfevaluatiekader en de aanpak ervan en een pakket aan tools om te werken aan en te sturen op kwaliteit. Ook bespreken we hoe belangstellenden mee kunnen doen aan pilots.

A01 Clusteroverstijgend Steunpunt Autisme Noord Nederland

Praktijkworkshop

Door Janny Strijk en Annegriet Kager

Datum: 10 september Heerenveen

Bestemd voor leerkrachten/docenten, ondersteunend personeel, zorgfunctionarissen, ouders, externe partners, begeleiders(intern, ambulante, school).

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, ouderorganisatie.

Het Steunpunt Autisme Noord biedt (digitale) ondersteuning in het onderwijs voor leerlingen met een Autisme Spectrum Stoornis. Ook een schoolbrede aanpak is mogelijk.

Het Steunpunt Autisme Noord (SAN) biedt ondersteuning in het onderwijs bij vragen over leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum of een vermoeden daarvan. Het steunpunt is een clusteroverstijgende samenwerking van het speciaal onderwijs voor alle vragen over autisme en onderwijs. Deze vragen kunnen gaan over een individuele leerling, maar ook over een schoolbrede aanpak van het onderwijs aan leerlingen met ASS.

Daarnaast is er een scala aan scholingsmogelijkheden.

In de workshop gaan we inhoudelijk in op de mogelijkheden en de praktische ervaringen van het SAN. Via verbinding met de site www.autismenoord.nl laten wij aan de hand van casuïstiek van de deelnemers zien hoe de vragen aan het SAN concreet gemaakt kunnen worden.

A02 Een praktijkpresentatie van een regionale aanpak Passend Onderwijs: geïntegreerd onderwijs in Onstwedde (groep 7-8 po en leerjaar 1-2 vo)

Praktijkworkshop

Door Ed van de Bunt en Tjeerd de Vries

Datum: 10 september Heerenveen

Bestemd voor leerkrachten/docenten, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen.

Sector: po, vo, ouderorganisatie, politiek.

Een warme overdracht tussen po en vo (is óók Passend Onderwijs) is mogelijk. Afstemming van pedagogisch en didactisch klimaat is een belangrijke maar zware klus.

In Onstwedde, gemeente Stadskanaal, komt één school voor po en vo, die is opgebouwd uit vier units: voor- en vroegschoolse educatie en groep 1 en 2; de groepen 3 t/m 6; de groepen 7 t/m 10 (bovenbouw po en onderbouw vo); klassen 3 en 4. Het gebouw is gereed in de zomer van 2011. Op dit moment wordt door leerkrachten van de drie scholen in werkgroepen, gewerkt aan met name de integratie van po en vo. De gedachten gingen daarbij eerst vooral uit naar doorlopende leerlijnen van vakken en vakgebieden. Maar al snel bleek dat een afstemming van het pedagogische en didactische klimaat niet alleen heel belangrijk is, maar ook een grote en zware klus. De verschillen tussen po en vo zijn, juist in dat opzicht, heel groot. Alle werkgroepen hebben hiermee te maken. In de werkgroep zorg is daarnaast aandacht voor de afstemming van de werkzaamheden van de verschillende functionarissen en organisaties: ib'er, zorgcoördinator, schoolpsycholoog, orthopedagoog, ZAT, Centrum voor Jeugd & Gezin, enzovoort.

In de workshop presenteren we dit praktijkvoorbeeld van geïntegreerd onderwijs aan 10-14-jarigen en de consequenties daarvan in brede zin.

A03 Onderwijzorgarrangementen voor thuiszittende leerlingen (cluster 3, 4 en jeugdhulpverlening)

Verdiepingsworkshop

Door Jan de Goede, Jeanet Kooistra en Anne van Brug

Datum: 10 september Heerenveen

Bestemd voor leerkrachten/docenten, ondersteunend personeel, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, externe partners, begeleiders (intern, ambulante, school).

Sector: po, vo, mbo.

Thuiszittende leerlingen hebben een aanpak nodig die voorbij organisaties gaat, maar vraagt om samenwerking tussen organisaties. Verbinding en ontwikkeling zijn sleutelbegrippen.

In november 2008 heeft het Ministerie van OCW financiën beschikbaar gesteld om onderwijzorgarrangementen te ontwikkelen voor leerlingen die worstelen met dermate complexe problematiek dat het volgen van onderwijs (binnen de gestelde wettelijke kaders) niet aan de orde is. Voor een deel van deze leerlingen geldt dat ze verwijderd zijn van cluster 4 scholen; voor een deel zijn ze verwijderd vanuit het regulier onderwijs en voor een deel zijn ze om andere redenen niet in staat aan het onderwijs deel te nemen.

Bovengenoemde leerlingen lijken gebaat bij een aanbod volgens een onderwijzorgarrangement. De te ontwikkelen onderwijzorgarrangementen hebben altijd tot doel de leerling naar geregelde schoolgang te leiden en te voorkomen dat leerlingen thuiszitten. Samenwerking met onder andere jeugdhulpverlening en de afdeling ambulante begeleiding van RENN4 is noodzakelijk om deze doelstelling waar te kunnen maken.

De workshop geeft een beschrijving van de aanpak om een onderwijzorgarrangement samen te stellen. Aan de orde komen de opbouw van een onderwijzorgarrangement, de inzet van de organisaties, de competenties van de professionals en de wijze van samenwerken. Aan de hand van stellingen gaan wij met deelnemers in gesprek over de mogelijkheden van de eigen organisatie.

A04 **Op zoek naar functionele Regionale Netwerken voor Passend Onderwijs in Friesland**

Praktijkworkshop

Door Cees van der Kooij en Willy Hooijenga

Datum: 10 september Heerenveen

Bestemd voor leerkrachten/docenten, ondersteunend personeel, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, externe partners, begeleiders (intern, ambulante, school).

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, ouderorganisatie, politiek, vakbond.

De weg van onderwijsbesturen in Fryslân gekozen om tot Regionale Netwerken te komen.

Op basis van de invoering van de zorgplicht hebben de besturen van scholen po en vo en van de rec's (alle vier clusters so/vso) gezamenlijk een platform ingericht. De opdracht van een werkgroep uit het platform is te (laten) onderzoeken hoe Fryslân het beste ingedeeld kan worden in Regionale Netwerken.

Centraal staat het stappenplan om te komen tot een platform, het opstellen van een onderzoeksdesign, de offerstelling en de wijze waarop het Breuer Institute het onderzoek uitvoert om te komen tot de meest wenselijke indeling in Regionale Netwerken met de nadruk op leerlingstromen en zorgvoorzieningen.

In de workshop belichten we in een presentatie deze aanpak. Vervolgens gaan wij met de deelnemers over de keus voor dit traject in gesprek.

B01 **Okido: een voorbeeld van een tussenvoorziening bao-sbo**

Praktijkworkshop

Door Ina Oosterhuis en Jan Post

Datum: 16 september Zwolle

Bestemd voor leerkrachten/docenten, ondersteunend personeel, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, externe partners, begeleiders (intern, ambulante, school).

Sector: po, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, ouderorganisatie, rec.

Okido als tussenvoorziening op het snijvlak van bao en sbo.

Okido is een bovenschoolse zorgvoorziening op het snijvlak van basisonderwijs en speciaal basisonderwijs. De ambitie van Okido is enerzijds het bieden van effectieve hulp aan kinderen met speciale onderwijsbehoeften, zodat deze kinderen op termijn binnen het reguliere basisonderwijs kunnen blijven. Anderzijds zetten we met Okido nadrukkelijk in op het vergroten van het handelingsrepertoire van leerkrachten in het werken met kinderen met speciale onderwijsbehoeften.

De groep is bedoeld voor leerlingen uit groep 3 tot en met 5 die gebaat zijn bij een periode van intensieve begeleiding in een speciale setting. Daarbij gaan ze 's ochtends naar Okido en 's middags draaien ze gewoon mee in hun klas op de eigen basisschool. Okido is gehuisvest in een reguliere basisschool. Ouders en school worden nadrukkelijk betrokken bij de Okido-plaatsing. Zo wordt door Okido en basisschoolleerkracht gedurende de plaatsing gewerkt aan een gezamenlijk opgesteld plan. Vanuit Okido wordt de leerkracht gecoacht bij het (anders gaan) werken met de leerling.

Tijdens de workshop informeren wij de deelnemers over opzet en werkwijze en gaan we uitgebreid in op de ervaringen die we de afgelopen vijf jaar hebben opgedaan met Okido. Daarbij presenteren we een lijst met do's en don'ts die bruikbaar kan zijn bij het inrichten van een tussenvorm tussen bao en s(b)o.

C01 **1 Loket en het ZAT**

Praktijkworkshop

Door Yolande Faber

Datum: 28 september Zutphen

Bestemd voor leerkrachten/docenten, ondersteunend personeel, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, externe partners, begeleiders (intern, ambulante, school).

Sector: po, jeugdzorg, ouderorganisatie.

In Zutphen werken het Loket Passend Onderwijs en ZAT nauw samen.

Scholen binnen WSNS regio Zutphen werken met de Handelings Gerichte Proces Diagnostiek binnen de 1-zorg-route. Het denken in kansen van het kind in combinatie met zijn ondersteunings- en onderwijsbehoefte vormen de basis om passend onderwijs mogelijk te maken. De meeste onderwijsvragen worden adequaat opgepakt door de school zelf. Bij complexere problematiek kan hulp worden gevraagd bij het Loket Passend Onderwijs of het ZAT. In het Loket Passend Onderwijs kunnen alle vragen rondom onderwijs (vaak in samenwerking met de zogeheten clusterscholen) en zorg (met vaste hulpverleningspartners uit de eerste en tweede lijn) worden neergelegd. Iedereen met zorgen rondom een kind kan gebruik maken van dit Loket: de school, maar ook ouders of hulpverleners. Een van de onderdelen van het Loket is het ZAT (Zorg Advies Team), een multidisciplinair team, met vertegenwoordigers uit het onderwijs en de zorg. Integraal wordt zo gebruik gemaakt van ieders deskundigheid en kunnen middelen ingezet worden om de problemen te verhelderen, op te lossen of te helpen vermindern. Het ZAT heeft als visie dat alle systemen invloed hebben op elkaar. Daarom moeten ook alle systemen betrokken worden bij het opstellen en uitvoeren van een goed plan. De ZAT-bespreking vindt plaats samen met vertegenwoordigers van de school en ouders. Ouders worden nadrukkelijk uitgenodigd als partners in de zorg. Het ZAT geeft hierbij adviezen; zij voert deze zelf niet uit, maar kan wel ondersteunen bij het zoeken van de juiste mensen om deze adviezen daadwerkelijk uit te voeren.

In de workshop belichten wij onze aanpak en gaan hierover met de deelnemers in gesprek.

C02 2e Leerweg en ontwikkelingsperspectief in het po

Praktijkworkshop

Door Lidy Ensing en Maria Wielens

Datum: 28 september Zutphen

Bestemd voor leerkrachten/docenten, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, sbo.

Het weloverwogen en gedocumenteerd starten van een 2e leerweg.

SWV Berkeldal heeft een protocol ontworpen dat scholen kunnen gebruiken als leidraad om weloverwogen en gedocumenteerd een beslissing te nemen over het al dan niet starten van een 2e leerweg. Aspecten die hiermee te maken hebben zijn onder meer: wanneer te kiezen voor beredeneerde afbuigende leerlijnen, het opstellen van een document hiervoor, het bepalen van het ontwikkelingsperspectief, randvoorwaarden.

In de workshop bespreken we het verschil tussen een individuele leerlijn en een 2e leerweg. Na een inleiding over de 2e leerweg wisselen wij hierover van gedachten met de deelnemers.

C03 Transparant beschikken door de PCL

Praktijkworkshop

Door Karen van Kooten

Datum: 28 september Zutphen

Bestemd voor leerkrachten, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, begeleiders (intern).

Sector: po, sbo.

De PCL in Zutphen beschikt op basis van onderwijsbehoeften.

De PCL in Zutphen geeft beschikkingen af voor het Mozaïek, de school voor speciaal basisonderwijs in Zutphen. Om te kunnen beslissen of Het Mozaïek de goede school is voor een leerling kijken wij naar de onderwijsbehoefte van een leerling. Wat heeft deze leerling nodig om zich verder te kunnen ontwikkelen? Welke instructie heeft hij of zij nodig, welke begeleiding, welke leerstof, wat voor juf of meester? Er wordt door de PCL vooral gekeken naar wat de school al heeft gedaan om het onderwijsaanbod aan te passen. Kindkenmerken zoals ADHD, ASS, werkhoudingproblemen of een laag IQ zeggen onvoldoende over wat een leerling nodig heeft. Er zijn genoeg leerlingen met deze kenmerken die zich goed ontwikkelen op de basisschool. Het gaat om de afstemming tussen school en de leerling. Voor leerlingen die bij de PCL zijn aangemeld is de grens van de basisschool bereikt. Deze grens en de meerwaarde van het sbo is een belangrijk aandachtspunt voor de PCL.

Tijdens de workshop lichten wij de werkwijze van de PCL toe en gaan deelnemers aan de hand van een praktijkvoorbeeld op de stoel van de PCL zitten. Welke beslissing neemt u?

C04 **Geen kind het dorp uit!**

Praktijkworkshop

Door Harry Hentertink en Mieke Onis

Datum: 28 september Zutphen

Bestemd voor leerkrachten/docenten, ondersteunend personeel, zorgfunctionarissen, ouders, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po.

Leerlingenzorg in de praktijk: het zorgteam.

Vanuit onze visie, waarbij denken en werken vanuit 'kansen voor kinderen' centraal staat, hebben wij op basisschool Het Hoge te Vorden een zorgteam in het leven geroepen. Dit zorgteam bestaat uit de zorgcoördinator, onderwijsassistenten, een motorisch remedial teacher, een spelbegeleider en vrijwilligers. De zorgcoördinator stuurt het zorgteam aan en is verantwoordelijk voor de zorg.

Wij werken op de wijze van handelingsgerichte procesdiagnostiek. Het zorgteam begeleidt de kinderen op onze school die, op welke manier dan ook, meer aandacht, zorg, instructie of hulp nodig hebben. De hulp is er ook in de vorm van een kangoeroegroep. Daarnaast begeleidt het zorgteam leerlingen met een leerlinggebonden financiering.

Vanuit de clusters 2, 3 en 4 is er per cluster een dag per week een vaste ambulant begeleider op school werkzaam. Er wordt veel aandacht besteed aan preventieve (ambulant) begeleiding.

In de workshop presenteren wij onze aanpak en gaan we in gesprek met de deelnemers.

C05 **Integraal indiceren**

Praktijkworkshop

Door Mini Schouten

Datum: 28 september Zutphen

Bestemd voor leerkrachten/docenten, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, externe partners, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, ouderorganisatie.

Indiceren voor speciale onderwijszorg en jeugdzorg in de regio Achterhoek.

In Gelderland hebben de ZAT's po en vo een centrale rol bij het integraal indiceren voor onderwijs en/of jeugdzorg en voor de verwijzing naar Rebound, Op de Rails en Herstart. In het ZAT hebben onder meer Bureau Jeugdzorg, rec 2, 3 en 4, (school)maatschappelijk werk, leerplicht en de orthopedagoog van het samenwerkingsverband een vaste zetel. De CIZ zal hierbij tevens worden betrokken om te komen tot een dekkend geheel als voorwaarde voor de uitwerking van één kind - één plan gedachte.

De provincie Gelderland werkt samen met regio's die als pilot willen fungeren en wil een ondersteunende rol in dit proces. De regio Achterhoek is één van deze regio's.

Om eerste, tweede en derde lijn van de zorgstructuur goed te laten aansluiten, is het belangrijk dat van alle partijen duidelijk is hoe hun zorgstructuur en zorgbeleid eruit ziet en hoe deze aansluit bij de structuur van het regionaal netwerk. Wij onderscheiden drie niveaus:

- Niveau A: de interne zorgstructuur van de scholen. Alle scholen hebben een intern zorgteam met als taken signalering en gedeeltelijke beoordeling van de hulpvraag en begeleiding van de leerling/leraren.
- Niveau B: hier vinden zowel beoordeling als gedeeltelijke begeleiding plaats
- Niveau C: binnen een externe instelling/speciale school wordt zorg geboden.

In deze workshop presenteren wij onze aanpak. Samen met de deelnemers gaan we in op de concrete uitwerking en werkwijze rond integraal indiceren.

C06 **Onderwijskundige Rapportage Systematiek Achterhoek**

Praktijkworkshop

Door Luuk van Aalst

Datum: 28 september Zutphen

Bestemd voor leerkrachten/docenten, ondersteunend personeel, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, externe partners, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, vo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, ouderorganisatie.

Naar één digitaal webbased systeem voor alle onderwijskundige rapporten en registraties.

Scholen moeten veel onderwijskundige rapporten invullen: voor de verwijzing naar het voortgezet onderwijs, speciaal (basis) onderwijs en een andere basisschool. Daarnaast moeten regionale netwerken in de toekomst al hun zorgleerlingen monitoren.

Vijf jaar geleden startte een aantal Samenwerkingsverbanden WSNS in de Achterhoek met het ontwikkelen van een digitaal onderwijskundig rapportage systeem (ORS). Dit webbased programma kan nu al gebruikt worden voor diverse vormen van digitale onderwijskundige rapportage, onder andere voor verwijzing naar vo en sbo.

Het programma wordt ook geschikt gemaakt voor rapportage richting so en CVI, monitoring binnen Passend Onderwijs en formulieren Handelingsgericht Werken. Het programma werkt op dezelfde manier als we onze belastingaangifte via internet invullen. Met het programma is het mogelijk te importeren en exporteren van en naar alle administratieprogramma's en alle rapporten kunnen digitaal worden verzonden.

Tijdens deze workshop presenteert één van de medeontwikkelaars van het eerste uur de mogelijkheden van het programma.

C07 **Onderwijszorgcentrum vo**

Praktijkworkshop

Door Jaap van Riet en Ferry Vrolijk

Datum: 28 september Zutphen

Bestemd voor leerkrachten/docenten, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, externe partners, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg.

Niemand kan het alleen: het belang van ontschotten en verbinden.

Het team van het Onderwijszorgcentrum OZC Zutphen bestaat uit leerkrachten, ambulant hulpverleners, pedagogisch medewerkers, ambulant begeleiders (cluster 4), medewerkers van Bureau Jeugdzorg, de geestelijke gezondheidszorg, de verslavingszorg en gedragswetenschappers die als een team gezamenlijk het onderwijs en de zorg bieden die noodzakelijk is om van preventief naar curatief het voortijdig schoolverlaten te voorkomen. Deze functionarissen hebben een ruim mandaat vanuit hun achterbannen en zijn direct verbonden aan zowel de interne als bovenschoolse zorgstructuren van de scholen voortgezet onderwijs van het Samenwerkingsverband Zutphen e. o. Zo kan bijvoorbeeld de Bureau Jeugdzorgmedewerker samen met het team van OZC indicaties stellen en mag hij door alle regiogrenzen heen indiceren. Dit betekent dat indicaties zeer snel kunnen worden verleend, eventueel binnen een dag, en dat het aantal medewerkers aan BJZ met wie we samenwerken is teruggebracht van ongeveer twintig naar één of twee personen.

In deze workshop presenteren we een model voor samenwerking tussen onderwijs en zorg, waarbij het aantal functionarissen wat zich met probleemjongeren bemoeit drastisch wordt teruggebracht. We gaan met de deelnemers in gesprek over onze aanpak en wisselen tips en trucs uit.

C08 Samenwerking sbo en rec-4

Praktijkworkshop

Door Emil Mühlradt en Ernst Simmering

Datum: 28 september Zutphen

Bestemd voor leerkrachten, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, begeleiders (intern, ambulant, school), orthopedagogen.

Sector: po, sbo, jeugdzorg, ouderorganisatie.

De samenwerking van de speciale school voor basisonderwijs en een cluster 4-school krijgt vorm in een onderwijszorgklas.

In Zutphen werkt de speciale school voor basisonderwijs Diekmaat samen met een cluster 4-school. In een onderwijszorgklas, gehuisvest in de sbao, hebben twaalf cluster 4-leerlingen in de leeftijd van 7 tot 10 jaar een plek gekregen. De leerlingen volgen hier onderwijs op hun eigen niveau. Sommigen volgen in 'deeltijd' het lesaanbod in de groep op de sbao-school.

De eerste resultaten zijn bemoedigend. De leerlingen gaan vooruit en de ouders zijn zeer tevreden met deze aanpak.

In de workshop presenteren wij onze manier van werken. Aan de hand van vragen van de deelnemers gaan wij in op de verschillende aspecten.

C09 Socialemotionele ontwikkeling op alle niveaus

Praktijkworkshop

Door Desiree Bökker en Jannegré Wind

Datum: 28 september Zutphen

Bestemd voor leerkrachten, ondersteunend personeel, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, externe partners, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, sbo, jeugdzorg, ouderorganisatie.

Informatie geven en ervaringen delen over de mogelijkheden die er zijn om onderwijs en zorg dichter bij elkaar te brengen.

Vanuit de expertise binnen het sbo hebben we socialemotionele ondersteuning voor de basisscholen van WSNS Zutphen opgezet. Ondersteuning in de socialemotionele ontwikkeling zien wij als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders en school. Binnen Passend Onderwijs is het zinvol beleid te zetten op de socialemotionele ontwikkeling van kinderen om zo te proberen om gedragsproblemen te voorkomen en zorg te dragen voor een goed sociaalpedagogisch klimaat. Wij kiezen voor het aanbieden van onder meer diverse trainingen (weerbaarheidstraining, (preventieve) sociale vaardigheidstraining, faalangstreductietraining, spelobservaties en speltherapie.

Gezien de gezamenlijke verantwoordelijkheid van school en ouders in de ondersteuning van de socialemotionele ontwikkeling van het kind, vinden we het essentieel om naast de directe hulp aan het kind ook samen te werken met de ouders tijdens het veranderingsproces van hun kind(eren). Daarom besteden we ook aandacht aan ouderbegeleiding en/of het organiseren van ouderavonden. Door gesprekken met leerkracht en ib'er houden we ook de school op de hoogte van de ontwikkelingen van het kind. Deze hulp kan aangeboden worden aansluitend op de Handelgericht Procesdiagnostische gesprekken die gevoerd zijn op de basisschool.

In de workshop presenteren we een aantal praktijkvoorbeelden. Met de deelnemers gaan we hierover in gesprek.

C10 Zorgteams op school

Praktijkworkshop

Door Marina Moerkens en Marjory Vermeegen

Datum: 28 september Zutphen

Bestemd voor leerkrachten/docenten, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, externe partners, begeleiders (intern, ambulante, school).

Sector: po.

Het instellen van Zorgteams op scholen is een logische stap om de aansluiting onderwijs-zorg concreet vorm te geven. Het motto daarbij is: 'Voor elk kind zoveel hulp als nodig maar niet meer dan noodzakelijk'.

Alle kinderen gaan naar school. De school is daarom bij uitstek in de positie het te signaleren als het onderwijs-leerproces niet goed gaat en actie te ondernemen. Veel kan de school zelf. Soms is de inzet van de hulpverlening nodig, liefst zo schoolnabij mogelijk. In de regio Zutphen en NO-Achterhoek is men gestart met de zogenoemde Zorgteams. Daarmee komt de zorg naar de scholen toe. Dat is outreachend en laagdrempelig. Zorgteams zijn een concreet antwoord op de vraag hoe de afstemming tussen het onderwijs en de (jeugd)zorg geregeld kan worden.

In de workshop bespreken we hoe een Zorgteam eruit ziet, wie de deelnemers zijn, welke plek het Zorgteam heeft in de 1 onderwijs- en zorgroute (inclusief de relatie tot de interne schoolzorg en het bovenscholse ZAT) en de relatie met handelingsgericht werken. Ook gaan we in op de verantwoordelijkheden van de gemeente naar het zorgteam. Daarbij is veel ruimte voor discussie en het uitwisselen van ervaringen.

D01 Beter communiceren met leerling en ouder over zorg

Verdiepingsworkshop

Door Iko Doeland

Datum: 21 september Ede

Bestemd voor leerkrachten/docenten, mentoren, ondersteunend personeel, zorgfunctionarissen, begeleiders (intern, ambulante, school).

Sector: vo, mbo, sbo, (v)so.

Vitale ruimte creëer je in contact!

Onderwijs is contactsport. Leerlingen varen wel bij contact. In contact staan zij open voor nieuwe zaken, andere vaardigheden en andersdenkenden. In de workshop maken deelnemers kennis met een handreiking voor een effectievere communicatie met leerlingen en ouders. Daarbij is de inzet van de docent als persoon cruciaal. 'In contact zijn' heeft te maken met 'elkaar ontmoeten' en in die ontmoeting bestaat de mogelijkheid de vitale ruimte tussen docent (school), leerling en ouder te vergroten. Vitale ruimte is de ruimte die leidt tot de ontwikkeling van kennis.

D02 Een goede aansluiting van de interne zorgstructuur op het ZAT

Verdiepingsworkshop

Door Marjoke Laan

Datum: 21 september Ede

Bestemd voor zorgcoördinatoren, ondersteunend personeel, managers binnen- en bovenschools, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, jeugdzorg.

Een ZAT werkt het meest efficiënt bij een goed functionerende interne zorgstructuur die naadloos aansluit bij het ZAT.

Het Zorg- en Adviesteam is een brede zorgstructuur met externe deelnemers. Het ZAT kan alleen goed functioneren als de interne zorgstructuur op orde is. Dat wil zeggen dat de grootste aandacht naar het primaire proces moet gaan. Leerkrachten / docenten en ondersteunend personeel zoals conciërges zijn de belangrijkste signaleerders.

Investeren in het primaire proces is noodzakelijk voor:

- tijdige signalering van problemen en ondersteuningsbehoeften van kinderen
- een goed georganiseerde interne (onderwijs)-zorgstructuur
- scholing en reflectie op pedagogisch-didactisch handelen
- georganiseerde aandacht
- professionele overdracht naar het ZAT.

Daarnaast heeft de mentor, zorgcoördinator of ib'er een belangrijke rol in het schatten van de grenzen van de interne zorg en het doorgeven naar het ZAT en de terugkoppeling naar de mentor. Een effectieve zorgstructuur staat of valt met de helderheid voor alle betrokkenen (personeel, leerlingen en ouders).

In de workshop gaan we met de deelnemers na wat het belang is van de overdrachtmomenten en maken we helder dat daar een professioneel moment van gemaakt moet worden.

E01 Bestuurlijke verantwoordelijkheid in de regio

Verdiepingsworkshop

Door Harm Klifman

Datum: 08 september Amsterdam

Bestemd voor bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen.

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, rec.

Het gaat om de leerling; bestuurlijke structuren zijn dienend.

De invoering en vormgeving van Passend Onderwijs mag getypeerd worden als dé grote uitdaging voor het onderwijs voor pakweg de komende vijf jaar. Elke leerling passend onderwijs en passende begeleiding bieden - dat vraagt veel van vele partners maar is ook spannend! Bovenal vereist het de bereidheid om met elkaar doelgericht te werken en met een duidelijk focus: het welbevinden van juist deze leerling.

Professionals in het onderwijs zijn gewend de lat hoog te leggen. Ze willen veel en vaak meer dan binnen bestaande structuren mogelijk is. Passend Onderwijs wil die barrières wegnemen. Dat gaat helaas niet altijd vanzelf. Soms moet worden opgebokst tegen bestuurlijke dammen die opeens worden opgeworpen. Of tegen vooroordelen van niet-professionals met een bestuurlijke verantwoordelijkheid.

In de workshop willen we de (bestuurlijke) barrières en dilemma's met elkaar inventariseren en strategieën ontwerpen om die te overwinnen.

E02 JOZ bestuurlijk overleg: de vrijblijvendheid voorbij

Praktijkworkshop

Door Wim Rotman en Marjoke Laan

Datum: 08 september Amsterdam

Bestemd voor bestuurders uit onderwijs, jeugdzorg en gemeenten en zorgfunctionarissen in het Passend Onderwijs en CJG.

Brede samenwerking draagt zorg voor inhoudelijke samenhang, korte lijnen en vroegtijdige ondersteuning van ouder en kind.

Bij het Bestuurlijk Overleg JOZ hebben de Zorg- en Adviesteams een bijzondere sleutelpositie in de zorgstructuur, dat integraal doorloopt van vve tot en met vo en mbo. Inkadering in een regionaal, door alle partners van het Bestuurlijk Overleg JOZ gedragen beleid draagt zorg voor betrokkenheid, brede uitvoeringsverantwoordelijkheid en duurzaamheid.

Tijdens deze workshop komt kort het ontstaan van het samenwerkingsverband aan de orde, wordt het unieke van de samenwerking tussen de drie domeinen (gemeenten, onderwijs, zorg) benadrukt en zal het in gezamenlijkheid ontwikkelde samenwerkingsmodel worden toegelicht. Door middel van voorbeelden uit de praktijk en een casus bespreken we de noodzaak en mogelijkheden van dit groeimodel.

E03

F01 Ouders en Passend Onderwijs

Verdiepingsworkshop

Door Co de Custer en Theo Veldkamp (in Utrecht)

Data: 08 september Amsterdam, 15 september Utrecht

Bestemd voor leerkrachten/docenten, ondersteunend personeel, zorgfunctionarissen, ouders, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, sbo, (v)so, jeugdzorg, ouderorganisatie.

De kwaliteit van de relatie met de ouders is de verantwoordelijkheid van de school.

Door dialoog staan ouders, leerkracht en kind constant met elkaar in verbinding. Maar binnen de dynamische driehoek ouders-kind-leerkracht bestaat er een existentiële loyaliteit tussen ouder en kind. Soms voelen leerkrachten zich 'de betere ouder', maar toch moeten zij zich bewust zijn van de beelden die er leven van ouders binnen de school en de manier waarop deze beelden de communicatie beïnvloeden.

Het gewenste mentale model zou moeten zijn: 'Alle ouders willen het beste voor hun kind.' Binnen de ontwikkelingen naar Passend Onderwijs zien we de ouders als pedagogische partners. Juist 'zorgleerlingen' hebben recht op een goede relatie tussen ouders en school. De school is daarbij verantwoordelijk voor de kwaliteit van deze relatie. Dan wordt het mogelijk gevoelens en behoeften van ouders te erkennen en van daaruit samen voor een passende aanpak en/of procedure te kiezen.

In de workshop gaan wij in op de vraag op welke wijze wij vormgeven aan deze relatie en welke valkuilen, mogelijkheden en aandachtspunten wij daarbij kunnen benoemen.

E04 Van begeleiden naar adviseren (voor ambulante diensten)

Praktijkworkshop

Door Henk Hendriks en Gerard Hoogendoorn

Datum: 08 september Amsterdam

Bestemd voor leerkrachten/docenten, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, rec.

Ambulante diensten moeten nadrukkelijker nadenken over de toegevoegde waarde in een regio.

Wat betekent resultaatgericht werken voor de ambulant begeleider? Ambulant begeleiden is meer dan zo maar een baan. Professionaliteit en persoonlijke betrokkenheid gaan hand in hand. Juist die leerlingen helpen waar kleine stapjes een groot verschil maken. Maar veranderingen in wet- en regelgeving vragen ook om andere zaken: resultaatgerichtheid en verantwoording afleggen. Ambulante begeleiding wordt zakelijker, in minder tijd moet aantoonbaar meer bereikt worden.

Wat betekent dit voor de ambulant begeleider. Hoe kan hij of zij aan verwachtingen blijven voldoen? En hoe behoudt hij of zij het plezier in het werk? Wat betekent het voor de dienst ambulante begeleiding? Wat is de kern-taak van de dienst en hoe geven we die vorm? Hoe richten we het veranderingsproces in?

In deze workshop zoeken we aan de hand van het praktijkvoorbeeld van Viataal en de rollen- en doelgroepenmatrix samen naar de antwoorden op deze en andere vragen.

G01 Inclusief onderwijs

Praktijkworkshop

Door Dorothy van Bakelen en Frances Dorrestein

Datum: 08 oktober Voorschoten

Bestemd voor leerkrachten, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, vo, so.

Interne en externe integratie vragen om passend onderwijs. Hoe inclusief onderwijs vorm krijgt voor kinderen uit verschillende clusters.

De Haagse school Lighthouse Special Education is op initiatief van het Haags Onderwijsbegeleidingscentrum HCO opgericht om kinderen met special needs van expatouders van goed onderwijs te voorzien. Deze kinderen werden geweigerd op de internationale scholen en zaten thuis met een nanny. De Universiteit van Utrecht heeft een onderzoek gedaan en er is twee jaar aan voorbereiding geweest om een commitment van gemeente, bedrijven en ouders te krijgen om een school te starten. Het is nu tien jaar later en de Lighthouse School in Den Haag is een kleine, goed bekend staande school voor kinderen met special needs in de Haagse regio.

Lighthouse maakt in haar aannamebeleid geen onderscheid tussen leerlingen met een cluster 2, 3, 4 indicatie, of een WSNS Zorgcommissie indicatie. Er is in extreme mate sprake van interne integratie, als het om de indicaties gaat. Daarom is er grote behoefte aan één indicatieloket. De visie op onderwijs aan kinderen met special needs is dat deze leerlingen eigenlijk in het reguliere onderwijs hun opvoeding zouden moeten kunnen krijgen. De missie is om dat voor elke leerling, zoveel mogelijk aangepast, te realiseren.

In de workshop presenteren wij de aanpak van de Lighthouse en bespreken met de deelnemers vragen als: Waarom gewoon basisonderwijs? Wat heeft een kind nodig om een gezonde schoolloopbaan te krijgen? Wat betekent dat voor de basisschool, een school voor speciaal onderwijs? Wat vraagt het van ouders, team en management?

G02 **Versterking van de breedtezorg en de onderwijszorgarrangementen als kernpunt van passend onderwijs**

Praktijkworkshop

Door Lia van Meegen en Jan Willem Bos

Datum: 08 oktober Voorschoten

Bestemd voor bestuurders, (bovenschools) managers. Ook geschikt voor zorgfunctionarissen, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, vo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening.

Invulling geven aan de breedtezorg in de regio en daarmee de basiszorg in de scholen versterken.

In de regio Rijnstreek worden vanuit het regionale netwerk Passend Onderwijs aan de scholen 'onderwijszorgarrangementen' aangeboden. Inmiddels zijn er veertien arrangementen beschikbaar voor het po. Meer dan 300 kinderen en/of leerkrachten worden per jaar ondersteund. Het merendeel wordt uitgevoerd op de basisschool. Crisis- en observatieplaatsing vindt plaats in sbo Op Maat. Ook voor het vo zijn onderwijszorgarrangementen beschikbaar. Met deze arrangementen willen we de basiszorg van de scholen versterken, zodat er meer mogelijkheden zijn om tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van kinderen binnen het reguliere onderwijs.

In deze workshop laten we zien welke 'breedtezorg' we in onze regio aanbieden en gaan we met de deelnemers in gesprek over de kansrijke aanpakken voor de eigen regio: waar liggen mogelijkheden en wat zijn knelpunten. Onze onderwijszorgarrangementen zijn gebaseerd op 'de behoefte' van scholen. Maar hoe weten wij dat dit de behoeften van scholen zijn? Op basis waarvan stel je onderwijszorgarrangementen samen? Wij willen ideeën hierover graag uitwisselen en stellen onze ervaringen, instrumenten en handreikingen beschikbaar.

J01 **1 Loket (voor aanmelding, indicatiestelling, schoolkeuze, ambulante dienstverlening en pab-vragen)**

Praktijkworkshop

Door Ger Maassen en Saskia vd Zanden-Rovers

Datum: 13 oktober Eindhoven

Bestemd voor bestuurders, (bovenschools) managers, externe partners.

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so.

Dat ene loket lijkt de oplossing voor ouders en onderwijspartners, maar vraagt veel bezinning en afstemming vooraf.

De drie diensten Ambulante Begeleiding van de Stichting Speciaal Onderwijs Eindhoven (SSOE) signaleerden onafhankelijk van elkaar vergelijkbare trends op de reguliere scholen met betrekking tot een Passend Onderwijs aanbod, waarbij het 'gebruikelijke' aanbod vanuit de rugzak niet langer toereikend was. Om een goed antwoord te geven op de veranderende vraag ontstond de behoefte bij de diensten om intensiever met elkaar te gaan samenwerken. In goed overleg met het bestuur en de directies van de afzonderlijke scholen/diensten ontstond het projectplan Externe Dienstverlening. Door deze bundeling van expertise kon op de korte termijn een breder aanbod aan diensten worden gerealiseerd. Als doel voor de langere termijn kwam het realiseren van 1 loket in beeld: een eerste stap op weg naar een laagdrempelige vorm van dienstverlening in het kader van Passend Onderwijs, waarbij klantvriendelijkheid, partnerschap, maatwerk, expertise en kwaliteit de sleutelwoorden zijn.

In deze workshop nemen we de deelnemers mee op de weg die we hebben gelopen om te komen tot de inrichting van dit ene loket en kijken we met elkaar vooruit naar de mogelijkheden die voor ons liggen.

J02 **De plaats van de ambulant begeleider in Passend Onderwijs. Een reis naar... een passende samenleving**

Praktijkworkshop

Door Sacha van der Veen en Thea de Graaf of Marloes Oltheten

Datum: 13 oktober Eindhoven

Bestemd voor zorgfunctionarissen, begeleiders (intern, ambulant, school), bestuurders, (bovenschools) managers. Ook geschikt voor leerkrachten/docenten en externe partners.

Sector: po, sbo, so, jeugdzorg, samenwerkende instanties bij een brede school of open wijkschool.

Hoe goede samenwerking kan leiden tot een passend ontwikkelarrangement van 7.30-19.30 uur voor alle kinderen van nul tot veertien jaar in de wijk.

Basisschool De Zonnewende in Nijmegen is onderdeel van Open Wijkschool (OWS) Heseveld. Dit is een samenwerkingsverband van diverse organisaties. De kinderen en teamleden in de OWS worden onder andere ondersteund door de ambulant begeleider van REC Rivierenland te Nijmegen. Binnen een OWS worden allerlei activiteiten, waaronder onderwijs, aangeboden ten behoeve van de ontwikkeling van kinderen. De term Passend Onderwijs is daarom vervangen door 'een passend ontwikkelarrangement'. Om passende ontwikkelarrangementen te kunnen creëren is passende samenwerking nodig met als doel: 'Het creëren van een passend ontwikkelarrangement van 07.30 tot 19.30 uur voor ieder kind van 0 tot 12-14 jaar uit de wijk'.

Het behalen van deze doelstelling is voor de OWS een uitdaging. In de wijk Newham, Londen, hebben scholen deze uitdaging reeds in de jaren '90 opgepakt. Om gebruik te maken van hun ervaringen zijn diverse betrokkenen daarom met elkaar op studiereis geweest.

In deze workshop vertellen wij over de reis en de concrete resultaten die al zichtbaar zijn in de school. De studie reis staat niet op zich, maar is ingebed in een totaal van activiteiten die er toe leiden dat de reis naar passende samenwerking beter ondernomen kan worden. Na de presentatie gaan wij met de deelnemers in gesprek.

K01 **1 Loketgedachte voor zorg in het po/so**

Praktijkworkshop

Frank Evers en Karin Janssen

Datum: 15 oktober Roermond

Bestemd voor leerkrachten/docenten, ondersteunend personeel, beleidsmedewerkers, bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, externe partners, begeleiders (intern, ambulant, school).

Sector: po, sbo, so, jeugdzorg, ouderorganisatie, politiek.

Een bovenschoolse zorgcoördinator bij de 1 loketgedachte.

In Noord-Limburg is een vorm ontwikkeld voor de 1 loketfunctie die door Passend Onderwijs wordt beoogd, gericht op het Primair Onderwijs (po/so). Met deze vorm wordt momenteel ervaring opgedaan door een aantal besturen. Kernpunt is de aanstelling van een bovenschoolse zorgcoördinator per schoolbestuur (of samenwerkende besturen) en samenwerking van regulier en speciaal onderwijs, jeugdzorg en ouders, zowel in de eerste lijn als in een Zorgloket. Dit alles met behoud van het eigenaarschap van de individuele besturen om voor elk kind een passend onderwijszorgarrangement te realiseren. De inrichting van dit ene loket is geënt op de Noord-Limburgse situatie, maar kan een voorbeeld zijn voor regio's in heel Nederland.

In de workshop presenteren we onze aanpak, waarbij ook de relatie met de samenwerkingsverbanden WSNS aan de orde komt.

K02 **Flexibilisering ambulante begeleiding**

Praktijkworkshop

Door Rob Quicken

Datum: 15 oktober Roermond

Bestemd voor bestuurders, beleidsmedewerkers, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, begeleiders.

Sector: po, vo, sbo, (v)so.

Ideeën, wensen en vragen bij de verdere invoering van Flexibele Ambulante Dienstverlening op maat.

Vanuit het perspectief van partnerschap in Passend Onderwijs is de Ambulante Dienst van Stichting Speciaal Onderwijs Noord- en Midden-Limburg op weg naar de invoering van Flexibele Ambulante Dienstverlening Op Maat. In de regio Noord-Limburg is uitvoerig met betrokkenen gesproken en zijn ideeën, wensen, opmerkingen opgehaald. Deze vormen de basis voor een breed gedragen verder te ontwikkelen uitvoering.

In de workshop presenteren wij de achtergronden, opzet en eerste resultaten van dit traject. Vervolgens gaan wij met de deelnemers in gesprek, waarbij wij graag in discussie gaan over de verschillende aspecten.

Vanuit het gepresenteerde kunnen deelnemers zelf bepalen of en in hoeverre zij binnen hun eigen regio Flexibele Ambulante Begeleiding willen opstarten of agenderen. Daarbij beschikken zij dan over achtergronden en eerste praktijkgegevens uit de regio Noord-Limburg

K03 **Passend Onderwijszorgarrangementen door Passende Docenten**

Verdiepingsworkshop

Door Marcel de Groot

Datum: 15 oktober Roermond

Bestemd voor ib'ers en docenten groep 7 en 8, en ab'ers en docenten klas 1 en 2 van het vo, docenten leerjaar 1 mbo, overige geïnteresseerden.

Sector: po, vo, mbo.

Onderwijs en zorg gaan hand in hand in onderwijszorgarrangementen.

Een onderwijszorgarrangement is een beschrijving van een onderwijsvormgeving voor een bepaald type leerling, opgevat als een grootste gemene deler van individuele verschillen. Het is daarbij van belang dat al op de basisschool 'typen leerlingen' worden onderscheiden op basis waarvan het onderwijszorgarrangement wordt afgestemd. Het is vervolgens de doelstelling om het omschreven onderwijszorgarrangement drempelloos voort te zetten in het voortgezet onderwijs en in het mbo, opdat de bestaande breukvlakken (10-14 en 15-18 jaar) worden opgeheven. Belangrijk onderdeel van deze zienswijze is de beantwoording van de vraag: Welke docent past bij een omschreven onderwijszorgarrangement? De slogan zal zijn: 'Passende onderwijszorgarrangementen vragen om passende docenten'.

Naar aanleiding hiervan worden de deelnemers uitgenodigd een begin te maken van een dergelijke beschrijving.

De workshop bestaat uit een korte inleiding, gevolgd door een interactieve discussie met en tussen de deelnemers. Daarna gaan de deelnemers aan de slag met het daadwerkelijk beschrijven van een (begin van een) onderwijszorgarrangement aan de hand van een aantal kenmerken. Hiervoor is een format beschikbaar. We besluiten de workshop door een aantal beschrijvingen met elkaar te delen en te waarderen. Daarbij staat de praktische gebruikswaarde van de format voorop.

K04 Talentencampus

Praktijkworkshop

Door Jan Raedts en Richard de Grood

Datum: 15 oktober Roermond

Bestemd voor bestuurders po, (bovenschools) managers po of so, zorgfunctionarissen, beleidsmedewerkers, externe partners, begeleiders (intern, ambulante, school). Ook geschikt voor leerkrachten po/rec, ouders.

Sector: po, sbo, so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, ouderorganisatie, politiek, vakbond.

De Talentencampus biedt voorschoolse educatie, regulier en speciaal onderwijs en buitenschoolse opvang in samenhang, waardoor de kinderen hun talenten optimaal kunnen ontplooiën.

Met de Talentencampus willen Fortior, SSONML en Wel.kom krachtige leeromgevingen creëren voor de ontwikkeling van de talenten van een brede groep kinderen van 0 tot ongeveer 12 jaar. Tegelijkertijd leveren we een bijdrage aan de ruimtelijke, sociale of verdergaande integratie van kinderen die eerder naar aparte speciale voorzieningen gingen. De Talentencampus biedt in samenhang kinderopvang, peuterspeelzaal, basisonderwijs, speciaal basisonderwijs, zml-onderwijs, zmok-onderwijs en buitenschoolse opvang. Die samenhang maakt het mogelijk ouders en kinderen sluitende dagarrangementen te bieden: er is een soepele overgang van het ene naar het andere onderdeel van zo'n arrangement zonder 'gesjouw' met kinderen. Het leren en de (brede) ontwikkeling van kinderen staan centraal. Kinderen worden - naar de mate van hun mogelijkheden - aangesproken op het (leren) voeren van zoveel mogelijk eigen regie op hun leer- en ontwikkelingsproces. De Talentencampus biedt daarom een variëteit aan krachtige leeromgevingen die uitdagen tot natuurlijke vormen van leren. Kinderen maken keuzes uit een aanbod en bepalen of plannen voor een groter of kleiner deel hun eigen leerroute. Uiteraard steeds naar de maat van wat mogelijk c.q. verantwoord is. Er is sprake van maatwerk waarbij het ontwikkelingsperspectief van kinderen leidend is.

In de workshop presenteren we onze aanpak en gaan we met de deelnemers in gesprek met de mogelijkheden van dit concept.

K05 Veldinitiatief Zuid-Limburg: een grenzeloze kans

Praktijkworkshop

Door John van Bree en Ans Pennartz en/of Ton Haubrich

Datum: 15 oktober Roermond

Bestemd voor bestuurders, (bovenschools) managers, zorgfunctionarissen, ouders, externe partners, begeleiders (intern, ambulante, school).

Sector: po, vo, mbo, sbo, (v)so, educatieve dienstverlening, jeugdzorg, ouderorganisatie, politiek, vakbond.

Het veldinitiatief Passend Onderwijs is een kans om de wens tot samenwerking om te zetten in daden. Wij laten onze aanpak zien in de startfase: ambitie, draagvlak, enthousiasme, opbrengsten en oog voor de realiteit van alledag.

Het veldinitiatief Passend Onderwijs Zuid-Limburg heeft als ambitie dat er voor elk kind een passend onderwijsaanbod voorhanden is, en dat voor kinderen met speciale zorgbehoeften sprake is van samenwerking en afstemming. Het uitgangspunt is: één kind één plan. Dat betekent dat grenzen tussen hulpverleningsorganisaties en onderwijs moeten verdwijnen, plaatselijk, subregionaal en regionaal. Het kind staat centraal en bestaande vaak verkokerde structuren mogen Passend Onderwijs niet belemmeren. Het veldinitiatief onderschrijft met alle betrokkenen de ambitie en doelstellingen van het project.

In de workshop maken we zichtbaar hoe we gestart zijn, welke aanpak we volgen en welke successen en teleurstellingen we inmiddels behaald hebben. Steeds vanuit het perspectief dat het kind er beter van wordt. Naast de organisatiestructuur willen we inzoomen op concrete uitwerkingen en onze aanpak om via proeftuintjes veranderingen uit te proberen. Thema's als 1 loket en de uitwerking van het continuüm van zorg zullen centraal staan. Bij het veldinitiatief zijn naast het onderwijs alle zorginstellingen en de gemeenten betrokken.

Bijlagen: workshopoverzicht per conferentiedatum

Bijlage 1. workshops 8 september Aristo Amsterdam

wsnr	workshoptitel	uitvoerder(s)
E01	Bestuurlijke verantwoordelijkheid in de regio	Harm Klifman
E02	JOZ bestuurlijk overleg: de vrijblijvendheid voorbij	Wim Rotman en Marjoke Laan
E03	Ouders en Passend Onderwijs	Co de Custer
E04	Van begeleiden naar adviseren (voor ambulante diensten)	Henk Hendriks en Gerard Hoogendoorn
L01	1 Loket	Kees Kuijs
L04	De positie van de rec's, samenwerkingsverbanden WSNS en vo in de Regionale Netwerken Passend Onderwijs	Henk Keesenberg
L06	Overgang po-vo	Marco Bosch en Martine Amsing
L08	Hoe organiseren we de tussenvoorzieningen: de inhoudelijke insteek	Alfons Timmerhuis en Irma Miedema
L10	Personele medezeggenschap	Irene Leijten
L11	Werken met ambitiekaarten	Robbin Haaijer en Fieke Raaijmakers

Bijlage 2. workshops 10 september Abe Lenstra Stadion Heerenveen

wsnr	workshoptitel	uitvoerder(s)
A01	Clusteroverstijgend Steunpunt Autisme Noord Nederland	Janny Strijk en Annegriet Kager
A02	Een praktijkpresentatie van een regionale aanpak Passend Onderwijs: geïntegreerd onderwijs in Onstwedde (7-8 po/1-2 vo)	Ed van de Bunt en Tjeerd de Vries
A03	Onderwijszorgarrangementen voor thuiszittende leerlingen (cluster 3, 4 en jeugdhulpverlening)	Jan de Goede, Jeanet Kooistra en Anne van Brug
A04	Op zoek naar functionele Regionale Netwerken voor Passend Onderwijs in Friesland	Cees van der Kooij en Willy Hooijenga
L01	1 Loket	Kees Kuijs
L03	ZAT's, het loket Passend Onderwijs en de Centra voor Jeugd & Gezin	Marij Bosdriesz of Bart van Kessel of Cécile Godefrooy of Marina Moerkens
L04	De positie van de rec's, samenwerkingsverbanden WSNS en vo in de Regionale Netwerken Passend Onderwijs	Henk Keesenberg
L05	Deskundigheidsbevordering leerkrachten	Frank Rokebrand en een vertegenwoordiger van de Werkgroep Passend Opleiden en een vertegenwoordiger van het LPNPO
L06	Overgang po-vo	Marco Bosch en Martine Amsing
L07	Collectieve ouderbetrokkenheid in de regio, een kansrijk model	Marijke van Grafhorst en Rein van Dijk en Wim Boskoljon

Bijlage 3. workshops 15 september Stadion Galgenwaard Utrecht

wsnr	workshoptitel	uitvoerder(s)
F01	Ouders en Passend Onderwijs	Co de Custer en Theo Veldkamp
L01	1 Loket	Kees Kuijs
L02	Ambulante Begeleiding handicap- en clusterdoorbroken organiseren	Dick Kuijt
L03	ZAT's, het loket Passend Onderwijs en de Centra voor Jeugd & Gezin	Marij Bosdriesz of Bart van Kessel of Cécile Godefrooy of Marina Moerkens
L04	De positie van de rec's, samenwerkingsverbanden WSNS en vo in de Regionale Netwerken Passend Onderwijs	Henk Keesenberg
L08	Hoe organiseren we de tussenvoorzieningen: de inhoudelijke insteek	Alfons Timmerhuis en Irma Miedema
L10	Personele medezeggenschap	Irene Leijten
L11	Werken met ambitiekaarten	Henk Hendriks
L12	Wie is de baas - bestuurlijke verantwoordelijkheid	Harry Nijkamp en Veronique Janssen
L13	ZEK Passend Onderwijs	Cor Hoffmans

Bijlage 4. workshops 16 september Nieuwe Buitensociëteit Zwolle

wsnr	workshoptitel	uitvoerder(s)
B01	Okido: een voorbeeld van een tussenvoorziening bao-sbo	Ina Oosterhuis en Jan Post
L01	1 Loket	Kees Kuijs
L02	Ambulante Begeleiding handicap- en clusterdoorbroken organiseren	Dick Kuijt
L03	ZAT's, het loket Passend Onderwijs en de Centra voor Jeugd & Gezin	Marij Bosdriesz of Bart van Kessel of Cécile Godefroy of Marina Moerkens
L04	De positie van de rec's, samenwerkingsverbanden WSNS en vo in de Regionale Netwerken Passend Onderwijs	Henk Keesenberg
L05	Deskundigheidsbevordering leerkrachten	Frank Rokebrand en een vertegenwoordiger van de Werkgroep Passend Opleiden en een vertegenwoordiger van het LPNPO
L08	Hoe organiseren we de tussenvoorzieningen: de inhoudelijke insteek	Alfons Timmerhuis en Irma Miedema
L10	Personele medezeggenschap	Irene Leijten
L11	Werken met ambitiekaarten	Henk Hendriks
L12	Wie is de baas - bestuurlijke verantwoordelijkheid	Harry Nijkamp en Veronique Janssen

Bijlage 5. workshops 21 september De Reehorst Ede

wsnr	workshoptitel	uitvoerder(s)
D01	Beter communiceren met leerling en ouder over zorg	Iko Doeland
D02	Een goede aansluiting van de interne zorgstructuur op het ZAT	Marjoke Laan
L01	1 Loket	Kees Kuijs
L02	Ambulante Begeleiding handicap- en clusterdoorbroken organiseren	Dick Kuijt
L03	ZAT's, het loket Passend Onderwijs en de Centra voor Jeugd & Gezin	Marij Bosdriesz of Bart van Kessel of Cécile Godefrooy of Marina Moerkens
L04	De positie van de rec's, samenwerkingsverbanden WSNS en vo in de Regionale Netwerken Passend Onderwijs	Henk Keesenberg
L07	Collectieve ouderbetrokkenheid in de regio, een kansrijk model	Marijke van Grafhorst en Rein van Dijk en Wim Boskoljon
L08	Hoe organiseren we de tussenvoorzieningen: de inhoudelijke insteek	Alfons Timmerhuis en Irma Miedema
L09	Kwaliteit van het ZAT in de praktijk	Ward Habets en Meinke Koederings Clemens
L12	Wie is de baas - bestuurlijke verantwoordelijkheid	Harry Nijkamp en Veronique Janssen

Bijlage 6. workshops 28 september Hanzehof Zutphen

wsnr	workshoptitel	uitvoerder(s)
C01	1 Loket en het ZAT	Yolande Faber
C02	2e Leerweg en ontwikkelingsperspectief in het po	Lidy Ensing en Maria Wielens
C03	Transparant beschikken door de PCL	Karen van Kooten
C04	Geen kind het dorp uit!	Harry Hentertink en Mieke Onis
C05	Integraal indiceren	Mini Schouten
C06	Onderwijskundige Rapportage Systematiek Achterhoek	Luuk van Aalst
C07	Onderwijszorgcentrum vo Zutphen	Jaap van Riet en Ferry Vrolijks
C08	Samenwerking sbo en rec-4	Emil Mühlradt en Ernst Simmering
C09	Sociaalemotionele ontwikkeling op alle niveaus	Desirée Böcker en Jannegré Wind
C10	Zorgteams op school	Marina Moerkens en Marjory Vermeegen

Bijlage 7. workshops 6 oktober Hotel Van der Valk Gilze Rijen

wsnr	workshoptitel	uitvoerder(s)
L01	1 Loket	Kees Kuijs
L03	ZAT's, het loket Passend Onderwijs en de Centra voor Jeugd & Gezin	Marij Bosdriesz of Bart van Kessel of Cécile Godefroy of Marina Moerkens
L04	De positie van de rec's, samenwerkingsverbanden WSNS en vo in de Regionale Netwerken Passend Onderwijs	Henk Keesenberg
L05	Deskundigheidsbevordering leerkrachten	Frank Rokebrand en een vertegenwoordiger van de Werkgroep Passend Opleiden en een vertegenwoordiger van het LPNPO
L06	Overgang po-vo	Marco Bosch en Martine Amsing
L07	Collectieve ouderbetrokkenheid in de regio, een kansrijk model	Marijke van Grafhorst en Rein van Dijk en Wim Boskoljon
L08	Hoe organiseren we de tussenvoorzieningen: de inhoudelijke insteek	Alfons Timmerhuis en Irma Miedema
L09	Kwaliteit van het ZAT in de praktijk	Ward Habets en Meinke Kooderings Clemens
L10	Personele medezeggenschap	Irene Leijten
L13	ZEK Passend Onderwijs	Cor Hoffmans

Bijlage 8. workshops 8 oktober Hotel De Gouden Leeuw Voorschoten

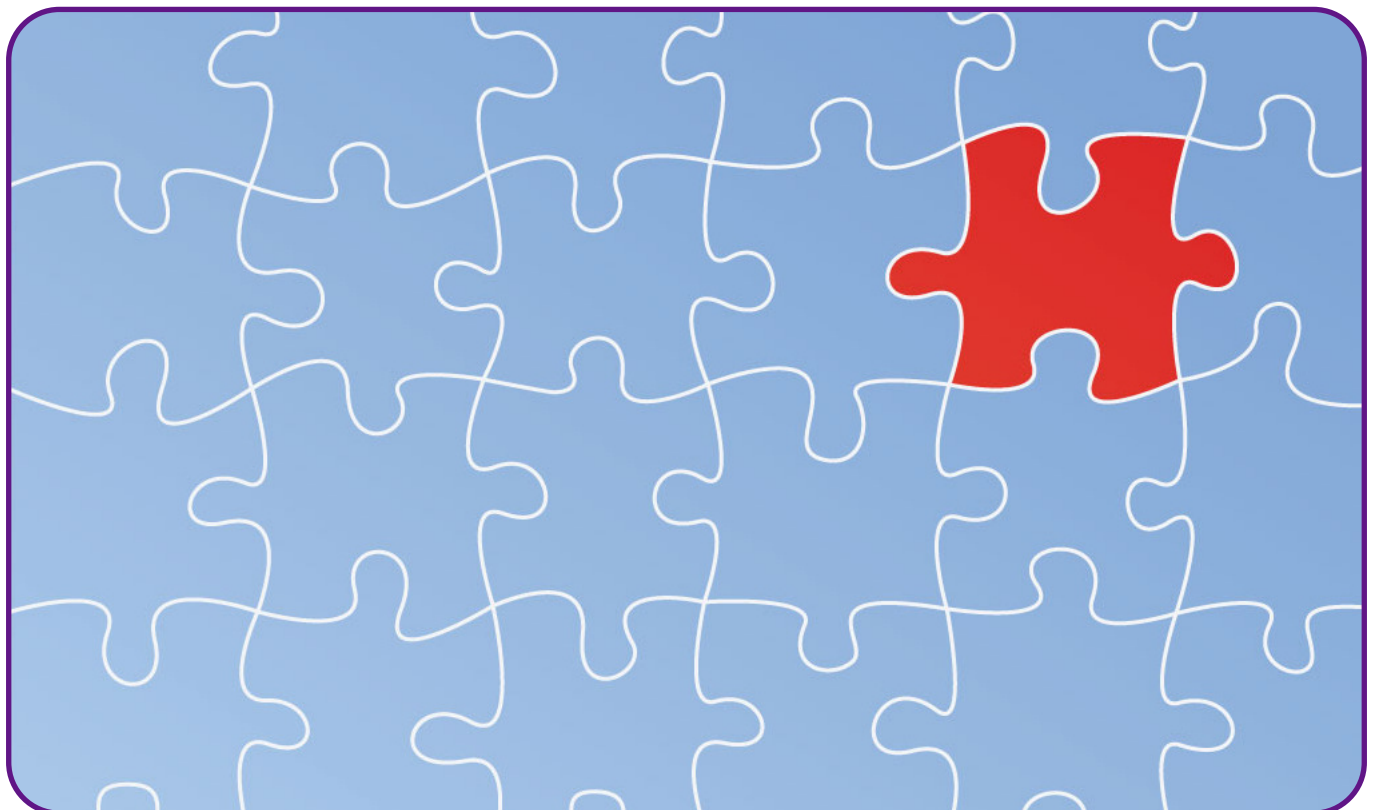
wsnr	workshoptitel	uitvoerder(s)
G01	Inclusief onderwijs	Dorothy van Bakelen
G02	Versterking van de breedtezorg en de onderwijszorgarrangementen als kernpunt van Passend Onderwijs	Lia van Meegen en Jan Willem Bos
L01	1 Loket	Kees Kuijs
L02	Ambulante Begeleiding handicap- en clusterdoorbroken organiseren	Dick Kuijt
L03	ZAT's, het loket Passend Onderwijs en de Centra voor Jeugd & Gezin	Marij Bosdriesz of Bart van Kessel of Cécile Godefrooy of Marina Moerkens
L04	De positie van de rec's, samenwerkingsverbanden WSNS en vo in de Regionale Netwerken Passend Onderwijs	Henk Keesenberg
L07	Collectieve ouderbetrokkenheid in de regio, een kansrijk model	Marijke van Grafhorst en Rein van Dijk en Wim Boskoljon
L08	Hoe organiseren we de tussenvoorzieningen: de inhoudelijke insteek	Alfons Timmerhuis en Irma Miedema
L10	Personele medezeggenschap	Irene Leijten
L11	Werken met ambitiekaarten	Henk Hendriks

Bijlage 9. workshops 13 oktober Aristo Eindhoven

wsnr	workshoptitel	uitvoerder(s)
J01	1 Loket (voor aanmelding, indicatiestelling, schoolkeuze, ambulante dienstverlening en pab-vragen)	Ger Maassen
J02	De plaats van de ambulant begeleider in Passend Onderwijs	Sacha van der Veen en Thea de Graaf of Marloes Oltheten
L03	ZAT's, het loket Passend Onderwijs en de Centra voor Jeugd & Gezin	Marij Bosdriesz of Bart van Kessel of Cécile Godefroy of Marina Moerkens
L04	De positie van de rec's, samenwerkingsverbanden WSNS en vo in de Regionale Netwerken Passend Onderwijs	Henk Keesenberg
L05	Deskundigheidsbevordering leerkrachten	Frank Rokebrand en een vertegenwoordiger van de Werkgroep Passend Opleiden en een vertegenwoordiger van het LPNPO
L06	Overgang po-vo	Marco Bosch en Martine Amsing
L07	Collectieve ouderbetrokkenheid in de regio, een kansrijk model	Marijke van Grafhorst en Rein van Dijk en Wim Boskoljon
L08	Hoe organiseren we de tussenvoorzieningen: de inhoudelijke insteek	Alfons Timmerhuis en Irma Miedema
L09	Kwaliteit van het ZAT in de praktijk	Ward Habets en Meinke Koederings Clemens
L12	Wie is de baas - bestuurlijke verantwoordelijkheid	Harry Nijkamp en Veronique Janssen

Bijlage 10. workshops 15 oktober Oranjerie Roermond

wsnr	workshoptitel	uitvoerder(s)
K01	1 Loketgedachte voor zorg in het po/so	Frank Evers en Karin Janssen
K02	Flexibilisering ambulante begeleiding	Rob Quicken
K03	Passend Onderwijszorgarrangementen door Passende Docenten	Marcel de Groot
K04	Talentencampus	Jan Raedts en Richard de Grood
K05	Veldinitiatief Zuid-Limburg: een grenzeloze kans.	John van Bree en Ans Pennartz en/of Ton Haubrich
L01	1 Loket	Kees Kuijs
L03	ZAT's, het loket Passend Onderwijs en de Centra voor Jeugd & Gezin	Marij Bosdriesz of Bart van Kessel of Cécile Godefroy of Marina Moerkens
L04	De positie van de recs, samenwerkingsverbanden WSNS en vo in de Regionale Netwerken Passend Onderwijs	Henk Keesenberg
L05	Deskundigheidsbevordering leerkrachten	Frank Rokebrand en een vertegenwoordiger van de Werkgroep Passend Opleiden en een vertegenwoordiger van het LPNPO
L07	Collectieve ouderbetrokkenheid in de regio, een kansrijk model	Marijke van Grafhorst & Rein van Dijk & Wim Boskoljon

Colofon

Inschrijving:

www.deelnameregistratie.nl

Contact:

Voor inhoudelijke informatie over Passend Onderwijs kunt u terecht op www.passendonderwijs.nl.

Voor vragen over uw inschrijving kunt u contact opnemen met de deelnameregistratie **tel. 036 - 5331941** (tussen 10.00 en 12.00 uur) of e-mail passendonderwijs@deelnameregistratie.nl.

Tekst, redactie en coördinatie

Rita van der Meulen
Henk Keesenberg
Susan de Boer
Maaïke Rittershaus

Vormgeving

ProSecOnd, Woerden